

Geneza integracji w nauczaniu całościowym

Geneza integracji w nauczaniu całościowym stanowi fascynujący temat, który dotyka korzeni i ewolucji podejścia pedagogicznego, które kładzie nacisk na holistyczne podejście do nauczania i uczenia się. Integracja w nauczaniu całościowym jest koncepcją, która zyskała na znaczeniu w drugiej połowie XX wieku, choć jej podstawy można odnaleźć w wcześniejszych ideach edukacyjnych. Jej rozwój był odpowiedzią na rosnące potrzeby związane z dostosowaniem procesu nauczania do złożoności współczesnego świata oraz zrozumieniem, że nauka i rozwój uczniów wymagają podejścia, które uwzględnia wiele aspektów ich funkcjonowania.

Geneza integracji tkwi w tzw. nauczaniu całościowym, polegającym na reorganizacji pracy w klasach początkowych, wyeliminowaniu przedmiotowego układu treści kształcenia i zastąpieniu go określonymi zagadnieniami o charakterze kompleksowym, odpowiadającym zainteresowaniom dzieci w młodszych wiekach szkolnym.

Opierając się na psychologicznych koncepcjach teorii postaci, w myśl których świat jawi się jako całość, uznano, że w poznawaniu „całość” ma pierwszeństwo przed „częścią”.

Duży wpływ na współczesne koncepcje edukacji wczesnoszkolnej mieli Owidiusz Decroly, Karol Linke, Celestyn Freinet, Maria Montessori. Podstawą koncepcji edukacyjnej Decroly'ego były naturalne potrzeby i zainteresowania dziecka. W programie szkolnym nie było podziału na odrębne przedmioty nauczania. Nauka zorganizowana była według ośrodków tematycznych dostosowanych do faz rozwojowych, czynności umysłowych i ruchowych dziecka.[1]

Jedną z odmian nauki całościowej było także nauczanie łączne.

Karol Linke uważał, że dzieci aż do czternastego roku życia nie powinny pobierać nauki „rozłożonej” na odrębne przedmioty. Dziecko bowiem w procesie poznawania ujmuje rzeczywistość całościowo i dopiero przez analizę wyodrębnia różne gałęzie wiedzy. Opierając się na tezie psychologicznej o tzw. synkretyzmie (poznawaniu całościowym) opracował koncepcję nauczania łącznego, symptomatycznego dla edukacji elementarnej.[2]

Nauczanie łączne dotyczy scalania, ale tylko treści i metod, natomiast nie wiąże się z formami organizacyjnymi stosowanymi w nauczaniu.

Integracja w nauczaniu całościowym ma swoje korzenie w różnych filozofiach i teoriach edukacyjnych. Jednym z ważniejszych wpływów była teoria psychologii humanistycznej, która podkreślała potrzebę rozwijania indywidualności i potencjału każdego ucznia.

Innym ważnym wpływem była teoria interakcjonizmu symbolicznego, która twierdziła, że dziecko rozwija się poprzez interakcję z otoczeniem i przez symboliczne znaczenie rzeczy.

Na początku XX wieku, w okresie reform edukacyjnych, pojawiły się pierwsze koncepcje związane z integracją w nauczaniu. John Dewey, amerykański pedagog i filozof, odegrał kluczową rolę w promowaniu idei edukacji jako procesu holistycznego. Dewey postrzegał edukację jako sposób rozwijania umiejętności krytycznego myślenia i rozwiązywania problemów poprzez aktywne uczestnictwo uczniów w rzeczywistych doświadczeniach. Jego koncepcja edukacji jako narzędzia dla demokratycznego społeczeństwa i jego przekonanie, że nauka powinna być powiązana z rzeczywistością życia codziennego, stanowiły istotny krok w kierunku nauczania całościowego.

W latach 60 i 70 XX wieku, pedagodzy zaczęli zwracać uwagę na potrzebę łączenia różnych przedmiotów w celu umożliwienia

uczniom lepszemu zrozumienia i zastosowania tego, czego się uczą. W końcu, rozwój nowoczesnych technologii i globalizacji spowodował, że nauczanie całościowe stało się jeszcze bardziej ważne, aby przygotować uczniów do radzenia sobie z zadaniami i wyzwaniami w skomplikowanym i zmieniającym się świecie.

W drugiej połowie XX wieku, rozwój nauczania całościowego był silnie związany z poszukiwaniem bardziej zintegrowanych i wszechstronnych podejść do edukacji. W tym okresie zaczęły się pojawiać koncepcje i teorie, które podkreślały znaczenie integracji różnych dziedzin wiedzy oraz uwzględnienia rozwoju społeczno-emocjonalnego uczniów. Idee te były odpowiedzią na rosnące zrozumienie, że tradycyjne podejście do nauczania, oparte na podziale wiedzy na osobne przedmioty i oddzielne sesje dydaktyczne, nie zawsze spełniało potrzeby współczesnych uczniów.

Jednym z kluczowych kroków w rozwoju nauczania całościowego była integracja różnych przedmiotów w ramach jednego bloku tematycznego. To podejście zakładało łączenie treści nauczania z różnych dziedzin w celu stworzenia spójnych i wieloaspektowych jednostek tematycznych. Na przykład, zamiast nauki matematyki i nauk przyrodniczych jako oddzielnych przedmiotów, nauczyciele mogliby integrować te dziedziny w ramach projektu, który badałby wpływ matematyki na zrozumienie procesów naturalnych. Takie podejście umożliwiało uczniom zobaczenie powiązań między różnymi dziedzinami wiedzy oraz rozwijanie umiejętności zastosowania wiedzy w praktyce.

Wzrost znaczenia integracji w nauczaniu całościowym był również wynikiem rosnącego uznania dla znaczenia edukacji społeczno-emocjonalnej. W miarę jak coraz więcej badań wskazywało na wpływ emocji i relacji interpersonalnych na proces uczenia się, nauczyciele i teoretycy edukacji zaczęli dostrzegać potrzebę uwzględnienia tych aspektów w programach nauczania. Integracja społeczno-emocjonalna w ramach nauczania całościowego oznaczała uwzględnienie umiejętności takich jak empatia, współpraca, czy zarządzanie stresem, co mogło

wspierać rozwój uczniów w sposób holistyczny.

W ostatnich dekadach XX wieku i na początku XXI wieku, rozwój technologii i globalizacja wpłynęły na dalszą ewolucję podejścia całościowego w edukacji. Nowe technologie i dostęp do informacji zmieniły sposób, w jaki uczniowie przyswajają wiedzę, co stworzyło potrzebę dostosowania metod nauczania. Nauczanie całościowe zaczęło uwzględniać wykorzystanie technologii do integracji różnych źródeł wiedzy, promowania umiejętności cyfrowych oraz wspierania interaktywnego uczenia się. Ponadto, globalizacja wprowadziła potrzebę uwzględnienia różnorodnych perspektyw kulturowych i społecznych w procesie nauczania, co wzbogaciło podejście całościowe o nowe wymiary.

Podstawowe zasady nauczania całościowego, takie jak integracja treści, uwzględnianie różnorodnych potrzeb uczniów, oraz promowanie holistycznego rozwoju, są kluczowe dla zrozumienia tego podejścia. Nauczanie całościowe zakłada, że uczniowie uczą się najlepiej, gdy treści są powiązane z ich codziennymi doświadczeniami i zainteresowaniami, a proces nauczania jest dostosowany do ich indywidualnych potrzeb i stylów uczenia się. W ramach tego podejścia nauczyciele są zachęceni do tworzenia spójnych i zintegrowanych jednostek tematycznych, które łączą różne dziedziny wiedzy oraz angażują uczniów w aktywne, interaktywne procesy nauczania.

Współczesne podejście do nauczania całościowego uwzględnia również znaczenie refleksji nad praktyką pedagogiczną oraz ciągłego doskonalenia metod nauczania. Nauczyciele są zachęceni do refleksji nad skutecznością swoich działań, dostosowywania metod dydaktycznych do zmieniających się potrzeb uczniów oraz poszukiwania innowacyjnych rozwiązań, które mogą wspierać holistyczny rozwój uczniów. W tym kontekście, ważne jest również rozwijanie kompetencji nauczycieli w zakresie planowania i realizowania zintegrowanych programów nauczania, a także w zakresie umiejętności interpersonalnych i emocjonalnych.

Integracja w nauczaniu całościowym jest związana z dążeniem do stworzenia bardziej holistycznego i spójnego podejścia do edukacji, które uwzględnia potrzeby uczniów w zakresie rozwijania wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społeczno-emocjonalnych. Rozwój tego podejścia wynikał z rosnącego uznania dla znaczenia integracji różnych dziedzin wiedzy, a także potrzeby dostosowania procesu nauczania do zmieniających się warunków społecznych i technologicznych. Nauczanie całościowe, z jego naciskiem na holistyczny rozwój uczniów, pozostaje istotnym kierunkiem w pedagogice i edukacji, wspierając rozwój młodych ludzi w sposób kompleksowy i zrównoważony.

[1] R. Więckowski, Pedagogiczna interpretacja współczesnej koncepcji integracji. „Życie Szkoły” 2000, nr 2, s. 67.

[2] Tamże, s. 68.

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.